

Proč a jak

aneb svátosti pod drobnohledem

Vážení a milí kolegové ve službě oltáře, jistě bych vás hrubě podceňoval, kdybych nepředpokládal, že si zajisté všimáte lecčeho, co se právě kolem oltáře často či méně často děje. Jak se to odehrává, to máte bezpochyby odpozorováno; já bych vám rád pomohl osvěžit si povědomí o tom, proč se tomu tak děje.

Nejdůležitější dění se samozřejmě koná přímo na oltáři – je to mešní bohoslužba, to vám nemusím zdůrazňovat. A stejně tak by bylo zbytečné připomínat, že podstata mše – tedy slavení eucharistie – patří mezi sedm nejdůležitějších obřadů a dění vůbec, kterým říkáme svátosti.

Když jsem byl mladší o několik let (a o několik desítek kilogramů), naučil jsem se definici, že svátosti jsou viditelná znamení neviditelných milostí. Tenkrát jsem si říkal, že je to příliš ohraná definice, že vymyslím lepší. Teď, když jsem starší (a obéznější), uznávám nejen to, že se mi to nepodařilo, ale i to, že se mi to asi nikdy nepodaří.

O CO SE JEDNÁ

Zamysleme se nad tím, co všechno mají svátosti společného. Nuže – už sám název napovídá, že se jedná o cosi svatého, posvátného, tedy v důsledku spojeného s Bohem. Je tomu vskutku tak – kdykoli se slaví nějaká svátost, je to vždy Bůh, který v tu chvíli sám jedná. Každé slavení svátosti je přímý Boží zásah do světových dějin.

Někomu by se možná mohlo zdát, že jsme příliš troufalí, když něco takového tvrdíme – snad by mu to mohlo připadat, jako bychom měli Boha otočeného kolem prstu. Buďte bez obav, není tomu tak. My lidé jsme si totiž svátosti nevymysleli – to by skutečně bylo příliš troufalé, ba drzé. Musíme mít na paměti, že vynálezcem svátostí je sám Bůh. Bůh nám slíbil, že bude jednat, a protože je zcela a naprosto věrný a pravdivý, můžeme se na jeho slovo spolehnout; a právě proto smíme tvrdit, že Bůh jedná vždy, když my lidé slavíme svátosti.

Je určitě namístě podtrhnout rozdíl mezi magií a slavením svátostí. Magie je lidský úkon, který se snaží prapodivnými způsoby (a někdy spíše divadýlkem pro okolí) přinutit nadpřirozené síly, aby dělaly to, co po nich člověk chce, neboť se tomu nemohou vyhnout. Svátost je lidský úkon v poslušnosti Boží vůli – neboť to byla ona, která svátost ustanovila – a v důvěře v Boží věrnost a všemohoucnost.

JAK TO VYPADÁ

U svátostí můžeme vyzorovat také další zajímavé společné znaky. Půjčím si pojmy od pánů jménem Aristotelés a sv. Tomáš Akvinský. Tito dva (a s nimi mnozí další) rozlišovali u každé věci dva aspekty, kterým říkali forma a látka neboli materie.

Určitě jste už v ruce drželi nějakou tu bankovku – přinejmenším padesátikorunu, když už jsou na ní vyobrazeni tři světci. Nuže: látka neboli materie je u padesátikoruny vše, co na ní můžeme pozorovat – velikost, barva, tvar, obrázky, potisk a třeba i ochranné známky. Forma je to, co vlastně dělá padesátikorunu padesátikorunou, tedy to, díky čemuž držíme v dané chvíli v ruce padesátikorunu, a ne bezcenný cár papíru – její hodnota.

U svátostí je tomu podobně. To, co můžeme vidět, cítit, nahmatat, jednoduše řečeno vnější obřady a používané věci, to je u každé svátosti její látka neboli materie. A formou jsou pak u každé svátosti slova, jimiž se tato svátost uděluje. Pokud jedno z toho chybí – ať materie, nebo forma – nelze mluvit o svátosti.

Můžeme to vidět na svátosti oltářní. Látkou neboli materie této svátosti je chléb a víno. Formou jsou slova proměňování, která říká kněz: „Toto je moje tělo... toto je kalich mé krve...“ Pokud bychom neměli chléb a víno, žádný kněz na světě by nemo-

hl slavit mši s jakýmkoli jiným nápojem a jakýmkoli jiným jídlem. A naopak – pokud by kněz nad chlebem a vínem neřekl tato slova, nekoná se žádné proměňování a není to žádná svátost, je to jen obyčejné jídlo a pití.

Když si nalistujete článek z roku 2007 z června o kněžském svěcení, najdete tam poznámku, že „bez kladení rukou a modlitby by k žádnému svěcení nedošlo“. Pokud vás napadá, že kladení rukou je látka neboli materie a modlitba svěcení je forma, napadá vás to správně a můžeme mít všichni radost – vy z toho, že jste pokročili ve vzdělání, já zase z toho, že jsem se do výkladu nezamotal.

Důležité jsou také další dvě okolnosti: ten, který ona slova říká, a uděluje tak svátost, musí být oprávněn tak jednat. U slavení eucharistie to musí být kněz, u svěcení – jáhenského, kněžského i biskupského – jedině biskup. A také musí mít úmysl, tedy musí chtít svátost slavit.

CO NÁS ČEKÁ

Dvěma svátostem jsme se už v loňských číslech věnovali; byla to právě eucharistie a kněžské svěcení. Proto si v dalších číslech až do prázdnin dovoluji otevřít takový miniseriálek o ostatních svátostech.

Už teď vám prozradím, že každá svátost má význam nejen pro toho, kdo ji přijímá, ale i pro celé společenství církve. Je to takové nedozírné dění jakoby za oponou, které můžeme jenom tušit a do něhož smíme prostřednictvím svátostí nahlížet. Říká se mu dějiny spásy.

Ale o tom až příště, ať se máte na co těšit.

**Tak na čtenou!
otec Zdeněk Drška**

S laskavým svolením autora znovu otiskujeme text z roku 2008.

Fotografie: Antonio Gravante - Adobe stock

Schody do nebe II

Píše Zbyněk Pavienský
Kreslí Czina

To je neuvěřitelný nepořádek.

Hlavně ty igelity...

Nakup jídlo. Seznam posílám. Máma.

Tý jo. Takhle to vypadá, že jsem koupil hlavně igelit.

Vždyť třídíme.

Naše země se stále více mění na nezměrné skladiště odpadků.

Každý zbytečně vyrobený sáček přispívá ke znečištění. Musím si na to příště dát pozor.

Pokračování příště.

